www.wordlyknowledge.uz Volume: 2, Issue: 1, 2023

ОВОЗ РЕЖИССЁРИНИНГ ЗАМОНАВИЙ ФАН-ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИДА ТУТГАН ЎРНИ

ADU Tarix fakulteti
Madaniyat va san'at muassasalarini tashkil etish hamda boshqarish yo'nalishi
3-kurs talabasi **Suvonova Ozoda Shuxrat qizi**

ozodasuvonova55@gmail.com

Аннотация: XXI асрнинг фан - техника тараққиёти замонавий технологияларидан фойдаланиш овоз режиссёри учун ниҳоятда зарур иш ҳисобланади. Мусиқий овозларни (табиий овозларни) синтез тариқасида хосил қилишда зарур бўладиган билимларни ўргатиш ва техникадан фойдаланиш жараёнида табиий ҳамда замонавий жараённи мусиқий овоз режиссёри тўғри идроклай олишдан иборат.

Калит сўзлар: Мусиқий акустика, мусиқа санъати ва маданият, овоз режиссёри.

Abstract: The use of modern technologies in the development of science and technology in the XXI century is a very important task for a sound engineer. The musical sound engineer must be able to correctly understand the natural and modern process in the learning process and use the techniques necessary to synthesize musical sounds (natural sounds).

Keywords: musical acoustics, musical art and culture, sound engineer.

Президент Ш.М.Мирзиёевнинг оқилона иш юритиши натижасида кўплаб қарор ва фармойишлар ҳаётга тадбиқ қилиниб, юртимизда санъат ва маданият соҳасида катта ўзгаришлар, янгиланишлар бўляпти.

Бу жараёнда президент Ш.М.Мирзиёев таъкидлаганидек, одамзотга ҳистуйғу, идрок этиш ва тафаккур қилиш қобилиятларига айрича таъсир этиб, унда ҳаёт кечириш кўникмасини ҳосил қиладиган санъат зарурдир. Шунинг учун ҳам бозор иқтисодиёти шароитида шу муҳитга мос одамлар маънавиятини яратишда замонавий санъат муҳим рол ўйнаши назарда тутилмоқда. Чунки истиқлол мафкураси ғоялари руҳидаги авлодни таркиб топтиришда маданий ҳаётдаги туб ислоҳотлар ва бурилишлар ниҳоятда долзарб вазифа ҳисобланади.

XXI асрнинг фан - техника тараққиёти ривожланган, ишлаб чиқаришда янги технологиялардан фойдаланиш оммавий бир тусга кирган шароитда инсон маънавий - маданий эҳтиёжини қондирувчи маданият ва санъатда ҳам янги технологиялардан фойдаланиш бугунги кун учун ниҳоятда зарур иш ҳисобланади. Айниқса, санъатнинг исталган бир тур ёки жанрини давр руҳига мослаштиришда фан-техника ютуқларидан фойдаланмаслик, янги технологияларни бу соҳа амалиётига татбиқ этмаслик, умуман, кечирилмас хато бўлар эди. Шундай экан бу долзарб вазифалар Президентимиз ва ҳукуматимизнинг доимий эътиборида бўлиб, бошқа фармон ва қарорларда ҳам ўз аксини топмоқда. Ҳозирги кунда маданий хордиқий тадбирларда техник воситаларни ишлатиш ишларига, умуман замонавий техник воситаларига, уларнинг янги кашф этилган турларига эҳтиёж катта бўлмоқда. Санъатнинг инсон онги ва қалбидан жой олишида, сингишида маданий ҳаётга кириб келаётган янги замонавий овоз кучайтиргич воситаларига эҳтиёж ошгани сайин малакали Овоз режиссёрларига ҳам талаб ошиб бормоқда. Юқорида таъкидлангандек, бирорта санъат соҳаси йўққи, унинг бугунги кундаги ҳолати, фаолияти ва ютуғи фан - техника воситаларисиз бўлишини таъсаввур қилиш қийин. Айниқса, санъатнинг исталган тури ёки жанрини давр руҳига мослаштиришда фан - техника ютуқларидан фойдаланмаслик, янги технологияларни бу

www.wordlyknowledge.uz Volume: 2, Issue: 1, 2023

соҳа амалиётига тадбиқ этмаслик, умуман, кечирилмас хато бўлар эди. Бирор оммавий - бадиий ёки маданий - маърифий тадбир, концерт, кўргазмаларни овоз кучайтиргич воситаларисиз ташкил этилишини тасаввур қилиб бўлмайди.

Ўзбекистоннинг маданий ҳаётида фаолият кўрсатаётган давлат ва нодавлат йўналишдаги санъат муассасалари, намойиш қилинадиган маданий -маърифий тадбирлар, томоша ва концертлар ҳоҳ ёпиқ бино, ҳоҳ очиқ майдон саҳнасида бўлмасин, ўзларининг маҳоратларини, санъатини овоз кучайтиргич техникаси воситаларисиз намоиш этишлари ва кўрсатишларида овоз режиссёрининг ёрдамисиз қийинчиликга дуч келишлари барчага аён. Бинобарин, сиз билан бизга маълумки, ҳар бир муассасаларнинг, ташкилотларнинг, корхоналарнинг, маданий маърифий муассасалар, дам олиш жойлар, истироҳат боғлар, театрлар, концерт заллари ҳамда мажлислар залларида овоз кучайтиргич воситаси ҳамда овоз режиссёрининг ушбу масканларида алоҳида мутахассислар кераклиги бор хақиқат. Бу ишларни ўргатиш учун ўзбек тилида махсус адабиётлар нашр этилмагани сабабли юқорида кўрсатилган барча жойларда ва ўқув юртларида замоновий техник воситалардан фойдаланиш ишлари тўлалигича амалга оширилмаяпти бу ишларни амалга ошириш учун эса юқорида айтиб ўтилиётган яхши мутахассислар томонидан ёзилган адабиётлар ва турли ҳил қўлланмалар кераклиги ҳақиқатга айланмоқда. Юқорида кўрсатиб ўтилган маданий - маърифий тадбирларни амалга ошириш билан бир қаторда маданий тадбирларда замонавий овоз кучайтиргич техник воситаларидан фойдаланиш имкониятларидан тўғри фойдаланиш керак. Бунда овоз режиссёрининг алоҳида ўрни бўлиши керак. Ҳозирги кунда юртимизда кенг миқиёсда нишонланадиган "Ўзбекистон мустақиллиги", "Навруз" байрамлари, Халқаро фестиваллар каби маданий тадбирлар овоз кучайтиргич техникасисиз амалга ошириб бўлмаслиги ва бу ўринда овоз режиссёрининг ўзига хос ўрни борлиги тадбирнинг юқори савияда ўтишига имкон беради. Замонавий техник воситалардан фойдаланиш овоз режиссёрининг юксак дид эгаси бўлиши, мусиқий чолғуларнинг акустик имкониятларини билиши Овоз режиссёрининг мусиқий акустика фанини яхши ўзлаштиришлигини талаб қилади. Хўш, мусиқий акустика ўзи нима ва у қандай вужудга келади? Акустика - тинглашга оид фан, кенг маънода товушларни эластик тулқинларини (физик холатини) ўрганувчи (бўлим) омил хисобланади.1 Тор маънода тушунилганда - товуш хақидаги таълимотдир. Умумий ва назарий акустика эластик тўлқинларнинг ҳосил бўлиш ва турли муҳитларда тарқалиш қонунларини, шунингдек, уларнинг муҳит билан ўзаро таъсирини ўрганади. - Мусиқада асосий мезон бўлган товуш, уларнинг муносабати, хажми, тараннум мезони (чолғулар хусусияти) - овоз имкониятлари, диапозон, товуш акс эттириш услублари:2 тарихий жараён ва замонавийлик жихатларини ўрганишдан иборатдир. Товушларни барча хусусиятларини англаш, хар қандай акустик шароитда мусиқий сифатларни англаш, турли овозларни хар қандай шароитда тўғри идроклай олиш мусиқий овоз режиссёрининг асосий вазифасидир.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. МИРЗИЁЕВ Тошкент ш., 2020 йил 26 май, ПФ-6000-сон

2. Сулаймонов А. Баркамол авлод орзуси . - Тошкент: 2000 йил,

3. Каримов И.А. Ўзбекистон 21 аср бўсағасида: хавфсизликка тахдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари.Т., "Ўзбекистон",1997.

4. Каримов И.А. Ўзбекистон - буюк келажак сари. Т., "Ўзбекистон",1998.

5. Каримов И.А. Маънавий юксалиш йўлида.Т., "Ўзбекистон",1998.

www.wordlyknowledge.uz Volume: 2, Issue: 1, 2023

6. Каримов И.А. Истиқлол ва маънавият.Т., "Ўзбекистон",1998.

7. Гарбузов И. А. Музикальная акустика, М 1970 г.

8. Корсунский С. Тогидесьенский А.-Музикальная акустика, М.1954 г

9. Бегматов С.М. Мусиқий акустика марузалари 2008 й

10. Talaboev, A., Akbarov, T., & Haydarov, A. The European Journal of Arts, Issue 1/2020.

11. Yunusov, G., Juraev, I., & Ahmedov, R. (2020). A LOOK AT THE REGIONAL SEASONAL FOLKLORE AND THEIR ORIGIN. THE ROLE AND IMPORTANCE OF FOLKLORE IN THE DEVELOPMENT OF DANCE ART. European Journal of Arts, (1), 121-124.

12. Yunusov, G. Y., Parpiev, A., & Ernazarov, Z. (2021). A look at samples of uzbek folklore. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(5), 9-14.

13. Yunusov, G., Ahmedov, R., Jurayev, I., & Yuldasheva, S. (2021). A Look At The Folklore of Fergana Valley or History of A Song in The Series of Tanovar. Annals of the Romanian Society for Cell Biology, 25(6), 2225-2232.

14. Talaboyev, A., Yunusov, G., & Ahmedov, R. (2020). Local methods of traditional singing. Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems, 12(2), 2916-2920.